



Maantie- ja ratalain uudistuksen luomat uudet mahdollisuudet hankesuunnittelussa

Hankesuunnittelupäivä 2016

Suunnittelupäällikkö Elisa Sanasvuori, Liikennevirasto, Hankesuunnittelu



Esityksen sisältö 1/2

- Yleistä maantie- ja ratalain muutoksesta
- Tien- ja radanpidon kustannukset, MTL 10 §, RataL 7 §
- Vähäinen asemakaavaristiriita MTL 17 §, RataL 10 §
- Suoja- ja näkemäalueet, MTL 22 §, RataL 37-39 §
- Suunnitelmien voimassaoloajat ja haltuunotto MTL 31 ja 56 §, RataL 26 ja 46 §
- Rata tiesuunnitelmassa MTL 32 § ja maantie ratasuunnitelmassa, RataL 25 §, toimivaltaa ELY-keskuksille RataL 25 §, 43 a § 89 a §
- Radat tietöimituksessa, MTL 53 a §, maantiet ratatöimituksessa RataL 43 b §
- Liittyminen maantiehen MTL 37 §
- Asemakaavan vastaisen liittymän MTL 40 § tai tasoristeyksen poistaminen RataL 18 §



Esityksen sisältö 2/2

- Yksityisen tien luovuttamisen ajankohta MTL 56 a §, RataL 46 a §
- Lunastuksen laajentaminen MTL 67 §, RataL 57 §
- Maantien lakkaaminen MTL 88 §, lakkauttaminen MTL 89 §
- Liitännäisalueen lakkauttaminen MTL 95 §, RataL 83 §
- Tie-/rautatiealueen osan lakkauttaminen ja luovuttaminen 95 a §, RataL 85 a §
- Siirtymäsäännökset



Yleistä maantie- ja ratalain muutoksesta



HE 49/2016 vp, voimaan 15.8.2016

- Hallituksen esitys laeiksi maantielain ja ratalain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 49/2016 vp), tästä ja aikaisemmista esityksistä löytyy perusteluita pykälille

Tavoitteita:

- Norminpurku, säännösten ja menettelyjen sujuvoittaminen, hallinnollisen taakan keventäminen
- Maantielain ja ratalain säännösten yhdenmukaistaminen
- Väylälakien ”perusparannus ”
 - Maantielaki 2006, taustalla laki yleisistä teistä vuodelta 1954 myöhempine muutoksineen
 - Ratalaki 2008, sitä ennen rautateiden suunnittelusta ja suunnittelumenettelystä ei ollut nimenomaisia säännöksiä laissa → suunnitelmilla ei ollut suoria oikeusvaikutuksia
- Maantielain mukaan laadittu ja hyväksytty tiesuunnitelma on Ratalain mukaan laadittu ja hyväksytty ratasuunnitelma on **LUNASTUSLUPA**



Yleistä

- Läjittää –verbistä luovutaan → sijoittaa
- Maa-aineksen pysyvä ja tilapäinen sijoittaminen, MTL 23 §, RataL 16 §



Tien- ja radanpidon kustannukset



Tien- ja radanpidon kustannukset, MTL 10 §, RataL 7 §

- ...jos tien-/radanpidosta huolehditaan laadultaan tai laajuudeltaan korkeampiluokkaisena kuin yleisen liikenteen tarve edellyttää tai tien ympäristöön sovittamisen tarve edellyttää tai jos jokin taho erityisesti hyötyy tehtävistä toimenpiteistä... muutkin tahot voivat osallistua kustannuksiin sopimuksen mukaan.
- Liikennejärjestelmän toimivuuden turvaamiseksi ja lain tavoitteiden toteuttamiseksi tien-/radanpitäjä voi erityisestä syystä ja sopimuksen mukaisesti osallistua tien-/radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien/rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin.
 - Tämä muutos on otettu myös mukaan TAE 2017 Perusväylänpidon (momentti 31.10.20), määrärahan käyttöperusteet. TAE:n mukaan mukaan *Määrärahaa saa käyttää mm. 2) tien- tai radanpitäjän tehtäviin liittyvän muun toimenpiteen kuin maantien tai rautatien rakentamisen ja kunnossapidon kustannuksiin erillisten sopimusten mukaan.*
 - Liikennevirasto tekee vielä yleisen linjauksen ko. määrärahan käyttökohteista, joita voisivat olla esim. raskaan liikenteen lepoaikalainsäädännön edellyttämät järjestelyt ja liityntäpysäköinti



Vähäinen asemakaavaristiriita



Vähäinen asemakaavaristiriita MTL 17 §, RataL 10 §

- Yleis- tie- tai ratasuunnitelmaa ei saa hyväksyä vastoin maakuntakaavaa tai oikeusvaikutteista yleiskaavaa. Yleissuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa jos kunta ja ratojen osalta lisäksi ELY-keskus sitä puoltavat.
- Laissa MTL 17 § ja RataL 10 § uutta se että:
Tiesuunnitelma/ratasuunnitelma voidaan hyväksyä vastoin voimassa olevaa asemakaavaa, jos kyse on vaikutuksiltaan vähäisestä poikkeuksesta ja kunta ja ne kiinteistönomistajat, joihin poikkeus välittömästi vaikuttaa, sitä puoltavat.
- Muutos lisää joustavuutta lähinnä päätöksenteon aikana, koska tulee huomioida, ettei maantietä (MTL 13 §) tai rautatietä (RataL 6 §) saa rakentaa vastoin oikeusvaikutteista kaavaa.
- Jotta muutos olisi tarkoituksenmukainen, tarvittaisiin edelleen joustavuutta lisääviä muutoksia myös Maankäyttö- ja rakennuslakiin, mahdollisesti muuhunkin lainsäädäntöön.



Suoja- ja näkemäalueet



Suoja- ja näkemäalueet

- MTL 22 §, on lisätty uusi 3 momentti: Tiesuunnitelmassa voidaan jäljempänä 45 § 1 momentissa tarkoitettu näkemäalue osoittaa tiealueeksi, jos liikenneturvallisuuden katsotaan sitä merkittävästi vaativan.
 - Näkemäalueen ulottuvuus määräytyy LVM:n asetuksen (65/2011) mukaisesti
 - Tiesuunnitelmassa tulee esittää tiealueeksi määrittämisen liikenneturvallisuusperusteet
- MTL 46 §, RataL 39 §, suoja- ja näkemäalueen rajoitukset, uutena kielto ettei maanpinnan muotoa saa muuttaa, eikä ojitusta tai muuta kaivutyötä tehdä siten, että muutoksesta voi aiheutua vaaraa liikenneturvallisuudelle /tie- tai rautatieliikenteen turvallisuudelle tai haittaa tien-/radanpidolle.
- Lain voimaantulopäivästä alkaen koko rataverkolla ovat olemassa suoja- ja näkemäalueet
 - Suoja-alue on 30 m uloimman raiteen keskilinjasta, ellei sitä ratasuunnitelmalla ole supistettu tai laajennettu max 50 metriin, RataL 37 §
 - Myös suoja-alueet tulee aina suunnitella



Suunnitelmien voimassaoloajat ja haltuunotto



Suunnitelmien voimassaoloajat

- MTL 31 §:
 - Maantien yleissuunnitelma on ollut aikaisemmin voimassa 8 vuotta, nyt Liikennevirasto voi pidentää sitä 4 vuodella, jos 17 ja 19 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät.
 - Tiesuunnitelmien osalta päätös on aikaisemmin ollut voimassa 4 + 4 + (LVM 4 v). Aika on edelleen entinen, mutta merkittävien hankkeiden osalta kolmannen 4-vuotisjakson päätöksen tekee nyt Liikennevirasto, edellyttäen että 17 ja 22 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät.
- RataL 26 §
 - Radan yleissuunnitelma on voimassa 8 vuotta ja Liikennevirasto voi pidentää sitä 4 vuodella, jos 10 ja 12 §:ssä säädetyt edellytykset edelleen täyttyvät.
 - Ratasuunnitelman hyväksymispäätöksen osalta aikaisemmin oli voimassa 4 v + LVM 4 v. Nyt aika on yhtenäinen tiesuunnitelman kanssa eli 4 + 4 + (Liikennevirasto 4 v), edellyttäen että ratasuunnitelma edelleen täyttää 10 ja 15 §:ssä säädetyt edellytykset.



Haltuunotto

- MTL 56 §, RataL 46 §
 - Tie- /ratasuunnitelmassa osoitetut alueet ja perustettavat oikeudet otetaan tienpitäjän/radanpitäjän haltuun maantietoimituksessa/Ratatoimituksessa pidettävässä haltuunotokatselmuksessa. Haltuunoton tapahduttua tietyö katsotaan alkaneeksi MTL 31 §:n 3 momentin mukaan ja ratatyö RataL 26 §:n 4 momentin mukaan.
 - MTL 56 §:n 1 momenttiin on selkeyden vuoksi lisätty, että momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain tienpitöviranomaisen osoituksen mukaan.
 - RataL 46 § 1 momenttiin selkeyden vuoksi lisätty, että momentissa tarkoitettu haltuunotto voi tapahtua myös vaiheittain radanpitäjän osoituksen mukaan.



Rata tiesuunnitelmassa ja maantie ratasuunnitelmassa

Toimivaltaa ELY-keskuksille



Uudet pykälät vähentävät rinnakkaisia hallintomenettelyjä samassa hankkeessa

- MTL 32 a §
 - Maantien rakentamisesta aiheutuvat muutokset rautatiehen voidaan osoittaa maantien rakentamista koskevassa suunnitelmassa
- RataL 25 b §
 - Rautatien rakentamisesta aiheutuvat muutokset maantiehen voidaan osoittaa rautatien rakentamista koskevassa suunnitelmassa.
- RataL 25 a §
 - Tasoristeyskoskevien ratasuunnitelmien laatimiseen ja hallinnollisen prosessin läpiviemiseen toimivalta ELY-keskuksille.
- RataL 28 a § muutos:
 - Tasoristeyslupaa ei tarvita, jos tasoristeys sisältyy maantielain mukaiseen hyväksytyyn tiesuunnitelmaan.



Uudet pykälät vähentävät rinnakkaisia hallintomenettelyjä samassa hankkeessa

- MTL 53 a §:n mukaisesti em. tiesuunnitelmassa osoitetut muutokset rautatiehen käsitellään ja ratkaistaan maantietoimituksessa.
- RataL 43 b §:n mukaisesti em. ratasuunnitelmassa osoitetut muutokset maantiehen käsitellään ja ratkaistaan ratatoimituksessa.
- Maantie ja rautatietarkoituksiin lunastetut alueet muodostetaan eri lunastusyksiköiksi
- RataL 43 a § toteaa... mitä tässä luvussa säädetään radanpitäjästä ratatoimituksen tai yksityistietoimituksen hakijana ja puhevallan käyttäjänä ratatoimituksessa, koskee toimivaltaista ELY-keskusta rataverkkoa koskevissa asioissa.



Liittyminen maantiehen



MTL 37 § Liittyminen maantiehen

- Tulevaisuudessa on mahdollista että runkoverkko muodostuu alkuperäisiä kaavailuja laajemmaksi ulottuen hyvinkin harvaanasutuille alueille. Tämän vuoksi ehdotetaan, että hallinnollisesti raskaan tiesuunnitelmamenettelyn sijasta voitaisiin yksittäistapauksessa käsitellä ja ratkaista yksityisen tien liittyminen runkotiehen taikka moottorikelkkailureitin tai muun sitä vastaavan kulkuyhteyden ylityskohta lupapäätöksellä.
- Lupapäätöksen tekemiselle vaadittaisiin erityisiä syitä sille, miksi tiesuunnitelmamenettelyä ei kyseisessä tapauksessa sovellettaisi. Tällöin tienpitoviranomaisen tulisi arvioida erityisesti alueen nykyistä ja tulevaa maankäyttöä ja uusia liittymätarpeita.
- Erityisten syiden voitaisiin katsoa olevan olemassa, jos nähtävillä olevassa tulevaisuudessakaan ei runkotien varren maankäytössä ole odotettavissa liittymätarvetta lisääviä muutoksia.



Asemakaavan vastaisen liittymän tai tasoristeyksen poistaminen



Edullisia keinoja sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseksi

- Ei enää valituskelpoista päätöstä, mutta tulee ilmoittaa tai kuuluttaa
- MTL 40 §,
Tienpitoviranomainen voi poistaa kustannuksellaan asemakaavan vastaisen liittymän tai estää sen käytön, jos hyväksyttävä korvaava kulkuyhteys on järjestetty. Ennen toimenpiteeseen ryhtymistä on asianomaisen kiinteistön omistajalle tai haltijalle ja kyseisen yksityisen tien tiekunnalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi ja, jos liittymää käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee asiasta kuuluttaa.
- RataL 18 §,
Radanpitäjää poistaa asemakaavan vastaisen tasoristeyksen kun hyväksytty korvaava kulkuyhteys on rakennettu ja kadunpitopäätös tehty. Jos kyseistä tasoristeystä käytetään yleisesti liikenteeseen, tulee radanpitäjän ilmoittaa tasoristeyksen poistamisesta etukäteen kuuluttamalla.



Yksityisen tien luovuttamisen ajankohta



Viranomaisen määrää luovutuksen ajankohdan

- Yksityisen tien luovuttamisen ajankohta (MTL 56 a §, RataL 46 a §):
Tienpito- ja radanpitoviranomainen määrää yksityisen tien luovutuksen ajankohdan riippumatta toimitusmiesten päätöksestä tehdystä valituksesta (...toimitusta koskevan muutoksenhaun estämättä).
- Yksityistiejärjestelyt perustuvat hyväksytyyn tie- tai ratasuunnitelmaan, jonka nojalla yksityistiealueet on otettu tien-/radanpitäjän haltuun tien tekemisen ajaksi. Tien sijainti on siten lopullisesti ratkaistu eikä sen tulevista käyttäjistä ole epäselvyyttä.
- Korvaukset määrätään toimituksessa tien luovutuksen ajankohdasta riippumatta.
- Hyvä luovutusajankohta on silloin, kun yksityistiellä on vastaanottava taho (tieosakkaat, tiekunta, kiinteistön oma tie) – olemassa oleva tai toimituksessa päätetty, ja kun tienpitovelvollisuudesta on päätetty.
- Ei ole hyvä luovuttaa juuri ennen talvea tai talvella, jolloin talvikunnossapidon järjestäminen voi olla haasteellista.



Lunastuksen laajentaminen



Rakennetaanko esim kallis meluste tai yksityistieyhteys vai lunastetaanko?

- MTL 67 §, RataL 57 §
- Kiinteistön omistajan oikeusturvan kannalta on tarpeen, että tämä voisi vaatia lunastuksen laajentamista myös muissa kuin nykyisen lain tarkoittamissa tilanteissa.
 - Tässä tarkoitettu huomattava haitta tai vahinko olisi kyseessä ainakin silloin, kun kiinteistö tai sen osa tulee väylähankkeesta johtuen omistajalleen hyödyttömäksi nykyiseen tarkoitukseen, esim melu tai tärinä asuinkiinteistöllä.
- Tie-/ratasuunnitelmassa voidaan osoittaa tien-/radanpitäjälle oikeus lunastaa tie-/rautatiealueen ulkopuolella oleva kiinteistö tai sen osa, milloin kustannukset tiestä/radasta aiheutuvien haitallisten vaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi arvioidaan huomattavan suuriksi kiinteistön tai sen osan arvoon verrattuna.
- **Epäsuhde** suojaustoimenpiteiden tai uuden kulkuyhteyden tekemisen **kustannusten ja kiinteistön** tai sen osan **arvon välillä tulee osoittaa tie-/ratasuunnitelmassa, jonka hyväksymispäätöksellä lunastuksen laajentaminen ratkaistaan sitovalla tavalla.**



Maantien lakkaaminen ja lakkauttaminen Maantie kaduksi

Liitännäisalueen lakkauttaminen



Lakkaaminen ja lakkauttaminen

- MTL 88 §, maantien lakkaaminen osana uuden tai parannettavan tien suunnittelua. Entinen tie voidaan säilyttää edelleen tietarkoituksiin tai lakkauttaa.
- MTL 89 §, muutettu, nyt tie lakkaa olemasta maantie sen kalenterivuoden päättyessä, jolloin lakkauttamista koskevan tiesuunnitelman hyväksymispäätös on saanut lainvoiman.
- MTL 95 §, RataL 83 §, liitännäisalueen lakkauttaminen ei edellytä tie-/ratasuunnitelman laatimista.
- MTL 95 a, RataL 85 a §, tie-/rautatiealueen osan lakkauttaminen, kun väylän alueen ulottuvuutta esim kavennetaan leveyssuunnassa. Voidaan maanomistajan aloitteesta hoitaa joko määräalan kaupalla tai MTL 95 §:n/RataL 83 §:n nojalla.
 - Jos on kyse useamman kiinteistön kohdalla olevan alueen lakkauttamisesta → tiesuunnitelma/ratasuunnitelma
- Maantien muuttaminen kaduksi, uusittu MRL 86 a § ja kadunpitopäätös.



Siirtymäsäännökset



Siirtymäsäännökset

- Lain voimaantulohetkellä vireillä olevat asiat ratkaistaan ”vanhan lain” mukaan.
- Yleis- tie- ja ratasuunnitelmat joiden laatiminen on aloitettu ennen lain voimaantuloa eli ennen 15.8.2016, käsitellään ”vanhan lain” mukaan.
- Vireillä olevissa toimituksissa lain voimaantulohetken jälkeen käsiteltäviksi otettavissa asioissa noudatetaan uusia säännöksiä (esim. korvauskysymykset)
- ELY-keskusten oikeus käyttää radanpitäjän puhevaltaa rata- tai yksityistietoimituksessa koskee kuitenkin vain toimituksia, joissa hakemus on tehty lain voimaantulon jälkeen.



Kiitos!

Suunnittelupäällikkö
Elisa Sanasvuori

Elisa.Sanasvuori@Liikennevirasto.fi

